XXI. Leto | Klagenfurt (Celovec), dne 26. februarja 1941 | Št. 9.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi naj se pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26/I

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane celoletno z mesečno prilogo „Mladi Korotan“ RM 5.—
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Italijanska kolonijalna vojna v Afriki.

Italija je že od nekdaj gosto obljudena dežela. Zaradi pomanjkanja dela in jela so odhajali leto za letom številni mladi Italijani v sosedne države, v Afriko in druge prekomorske države, kjer so bili čislani kot pridni in spretni delavci. Mnogo teh italijanskih izseljencev se nič več vrnilo v domovino, utonili so v tujem morju in bili s tem za materinski narod in državo za vedno izgubljeni. Da temu zlu odpomore in da zaposli svoje odvišno prebivalstvo v prospeh lastnega naroda je pričetkom 20. stoletja pričela Italija vedno glasneje najavljati svoje zahteve po kolonijah. Svoje oči je obrnila proti jugu, kjer so prostrane in redko naseljene pokrajine nudile najboljše pogoje za naravno razširitev italijanskega življenjskega prostora.

Prvi uspeh pri izvajanju svojega kolonialnega načrta je Italija zabeležila leta 1912, ko je po zmagi nad Turki osvojila Libijo, to je Tripolitanijo in Cirenajko ter Dodekaneške otoke v Egejskem morju. Z pridobitvijo Libije se je ozemlje italijanske države namah povečalo za 1,600.000 kvadratnih kilometrov. Sprva je imela Italija v osvojeni pokrajini ne male težave: prebivalstvo je bilo uporno in vsa pokrajina nerodovitna puščava. Z velikimi napori pa se je Italijanom vendar po tridesetletnih prizadevanjih, s katerimi so tesno povezana imena maršala de Bona, Itala Balba in Graziania, posrečilo, da so ustvarili iz Libije cvetočo kolonijo. Posebno v zadnjih dveh letih je Italija zelo veliko storila za Libijo, ker je stremela za tem, da bi ta dežela čimbolj uspevala. V Italiji se je zelo uspešno širila propaganda za odhod italijanskih kmetov v Libijo in iz pristanišča v Genovi in Neaplju so prevozili tja nad 20.000 kmečkih družin, ki so posedle pasove rodovitne zemlje ob obali. Vzporedno z ustanavljanjem novih selišč so Italijani gradili moderne naprave, železnice, vodovode in leta 1937 so dogotovili ob 1900 km dolgem obrežju lepo cesto. Vendar kljub vsem naporom in delu je ostala Libija v glavnem neobljudena puščava, ki današnjih življenjskih potreb italijanskega naroda nikakor ni mogla zadovoljiti.

Mussolinijemu vodstvu in energiji se ima Italija zahvaliti, da si je pred leti po hudih bojih priključila še Abesinijo, 900.000 kvadratnih kilometrov obsežno ter na raznih zakladih bogato deželo. Še bolj kot v Libiji so se Italijani vrgli z vso vnemo na delo za napredek te še napol divje dežele. Pripeljali so tja na stotisoče svojih rojakov vseh poklicev, pričeli graditi na vse strani moderne prometne naprave in ustanavljati razne kulturne ustanove, v večjih naselbinah pa so kakor čez noč pričarali nove moderne mestne četrti.

Medtem je nastala današnja vojna. Koj pri vstopu Italije v vojno, je pričela angleška propaganda glasno napovedovati, da bo Anglija v kratkem zasedla vse italijanske afriške kolonije. Svoje predzgodnje napovedi so Angleži mogli le deloma uresničiti. Z veliko premočjo so pred tedni navalili na Libijo in zasedli vsa važnejša mesta in oporišča Cirenaike. Italijani so se hrabro in trdovratno borili, proti prešteviln im sovražnim oklopnim vozovom pa so bili preslabi, zlasti ker niso imeli pravega obrambnega orožja. Z zasedbo največjega mesta v Cirenajki Benghasija, se je angleško prodiranje naenkrat ustavilo. Vzrokov zato je več: angleške čete so potrebne oddiha, predseboj imajo sedaj neizmerno puščavo in na drugih pomembnejših bojišči grozijo britanskemu imperiju nove nevarnosti.

V Vzhodni Afriki pa je vojna v polnem razvoju. Tukaj so napadli Angleži kar od treh strani: od severa, zapada in iz juga. Fronte so obsežne in italijanske posadke popolnoma odrezane od dovozov iz domovine ter navezane izključno na svojo moč in hrabrost. Začetka so Angleži mogli tudi tukaj, kjer operirajo v glavnem njihove kolonijalne čete, zabeležiti nekaj uspehov. Nato pa so Italijani sovražni pohod ustavili najprej na severu pri trdnjavi Kerenu, kjer so bili odbiti vsi sovražni napadi, in nato na jugu ob reki Jumba, katero Angleži kljub številnim poizkusom doslej niso mogli prekoračiti.

Italijani kakor tudi Angleži sami se dobro zavedajo, da je afriško bojišče le stransko in da bo odločitev v tej vojni padla drugod. Vendar se Angleži na vso moč prizadevajo, da bi afriško vojno čimprej končali, ker bodo njihove tamkajšnje čete morda v kratkem kje drugod mnogo bolj potrebne. Ravno iz istega razloga pa je tudi italijanski odpor tako srdit, čeprav trenutno nima lepih izgledov na uspeh. Italijanska vojska v Vzhodni Afriki ima vsekakor težek položaj, toda ona vztraja in se bori, ker je neomajna v prepričanju, da bo ob strani nemške vojske izvojevala končno zmago.

Vojaških dogodki v preteklih dneh.

Izvleček iz poročil nemškega vojaškega poveljstva:

21. februarja: Pri napadih na sovražne sprevode ladij v morskih področjih okoli Anglije so naša letala potopila tri trgovske ladje s skupno tonažo 11.500 ton, štiri večje ladje pa so bile poškodovane. Pri zračnem boju nad Doverjem je sovražnik izgubil dve lovski letali.

V noči na 21. februar so bombniki napadli pristanišča in ladjedelnice ob reki Temzi in ob bristolskem kanalu. V nekem pristanišču na zapadni obali so bile položene mine.

V Sredozemlju so nemška bojna letala napadla zbirališča angleških čet pri El Bredi in eno libijsko pristanišče z velikim uspehom.

Sovražnik je v pretekli noči spuščal bombe na enem mestu v zasedenem ozemlju, ne da bi povzročil kakšno škodo.

22. februarja: Nemške pomorske sile so potopile 7178 tonsko angleško trgovsko ladjo, ki je plula pod amerikansko zastavo.

Neka naša podmornica je potopila 4350 tonsko trgovsko ladjo.

Letala so potopila istotako 4000 tonski parnik, več ladij pa so težko poškodovala.

V noči na 22. februar so bombniki napadli pristanišče v Svensei in ga obsuli z bombami. Ob britanski obali so bile položene mine v dveh pristaniščih.

V Sredozemlju so nemška letala uspešno bombardirala luko Benghasi, letališče Berka in zbirališča čet južno od Benghasija.

Sovražnik je v zadnji noči metal rušilne in zažigalne bombe na maloštevilnih predelih severne in zapadne Nemčije. Razdejana je bil samo ena kmetija. Mornariška artilerija je zbila v Nemški luki eno angleško letalo.

24. februarja: Zvedelo se je, da sta se potopili 19. februarja severno Hebridov še dve ladji, ki ju poročilo vojaškega poveljstva od 20. februarja ne navaja. 22. februarja je bil na istem področju potopljen z bombami 7000 tonski parnik, dve ladji pa sta bili težko poškodovani. Letala so napadla letališče v vzhodni Angliji in zbila štiri letala na tleh. Na severnem Škotskem je bila bombardirana ena tovarna, na južnem Angleškem pa vojaško taborišče, več tovornih vlakov in motoriziranih kolon.

V Hullu pa so bile napadene važne vojne naprave z bombami najtežjega kalibra.

V Sredozemlju so nemška letala ponovno uspešno napadla pristanišče v Benghasiju, letališči pri Agedabii in zbirališča čet.

Med 15. in 22. februarjem je bilo zbito skupno 32 sovražnih letal, poleg tega so bila uničena še številna letala na tleh. Naše izgube so v tem času znašale 15 letal.

Izvleček iz poročil italijanskega vojaškega poveljstva:

21. februarja: Na grški fronti ni bilo važnih dogodkov.

Naši lovci so sestrili 12 sovražnih letal, medtem ko znašajo naše izgube eno letalo.

V področju Kufre so bombardirala naša letala sovražne postojanke in povzročila požare, v področju Egejskega morja pa grška oporišča.

Ob spodnji Jubi se nadaljuje bitka na obeh straneh reke. Sovražni poleti so veljali Eritreji, področju reke Jube in Javelski pokrajini. Škoda je majhna. Naša obramba je sestrelila dve sovražni letali.

22. februarja: Naša letala so uspešno bombardirala sovražno oporišče. V severni Afriki izvidniško in topniško udejstvovanje pri Giarabubu. V Egejskem morju so letala napadla sovražni parnik. Grške vojne naprave na otoku Mytilini pa so bile uspešno bombardirane.

V vzhodni Afriki obojestransko topniško udejstvovanje pri Kerenu. V Sudanu so bile sovražne kolone prisiljene k umiku. Na spodnji Jubi se sovražni pritisk ni zmanjšal, kjer se mu naše čete trdovratno zoperstavljajo.

Vojaška pomoč poljedelcem.
Vojaki pomagajo kmetu pri popravi njegovega orodja
Hoffmann-Zander M.

ŽENITEV JE LOTERIJA, V KATERI SE TEŽKO KAJ DOBI. NAVADNI NESPAMETNEŽI V NJEJ VSE ZAIGRAJO.

(Ivan Tavčar)

21. obletnica ustanovitve narodno socialistične stranke.

Povodom 21. letnice ustanovitve narodno socialistične stranke je imel Führer 24. februarja v Monakovem govor, ki je globoko odjeknil ne samo v nemškem narodu, temveč v vsem svetu. Iz govora navajamo njegovo poglavitno vsebino: Führer je orisal uvodno postanek in razvoj narodnosocialističnega gibanja, ki je z neodoljivim poletom z in z neomajano vero kljub številnim notranjim in zunanjim nasprotnikom korakalo od uspeha do uspeha in končno zedinilo v eni misli in enem hotenju ves nemški narod, kot še tega v zgodovini nismo doživeli. Nato je Führer govoril o sedanjem položaju, o nemški vojski ki je najboljša na svetu v pogledu vodstva, vojaštva in orožja, o njeni pripravljenosti, da udari po nasprotniku, ki je usilil Nemčiji vojno in zavrnil vse nemške mirovne predloge, in da bo končno zmaga gotova in lažja kot so bile dosedanje borbe nemškega naroda. Svoj govor je končal Führer z besedami: „Ko bo zadonelo povelje, bo Nemčija korakala!“

Neomajano stališče Italije.

Duce je imel v nedeljo pred fašistično četo v Rimu govor, ki ga je poslušala vsa Italija z največjo napetostjo. Pričetkom svojega govora je Mussolini naglasil, da se Italija ne nahaja šele od leta 1939, temveč že od leta 1935 naprej v vojni. Čeprav je bila Italija za vojno dobro pripravljena in so se italijanski vojaki povsod neustrašeno borili, ji usoda doslej ni privoščila vidnih uspehov. Nasprotno na frontah so se pojavile velike težave. Duce je nato podal izčrpno sliko dosedanjih vojaških dogodkov v Afriki in v Albaniji, ne da bi pri tem olepšaval ali česar prikrival, češ da Italijani niso Angleži, ki bi hoteli sami sebe prevariti. Čeprav so bile dosedanje bitke za Italijo neuspešne, vendar niso bile odločilne, ker bo padla odločitev šele v končni zmagi držav osišča. Nato je Mussolini navedel vse okoliščine, iz katerih je lahko vsakomur jasno, da Velika Britanija te vojne nikakor ne more dobiti. Garant te zmage je predvsem zveza med Italijo in Nemčijo ki ni samo zveza med dvema državama, med dvema gospodoma ali diplomatoma, temveč med dvema narodoma in revolucijima, ki bosta utisnili zgodóvini našega stoletja svoj pečat. Svoj govor je Mussolini končal s temile besedami: „Italijanski narod, fašistični narod, zmago zasluži in jo bo izvojeval. Pomanjkanja, žrtve, ki jih morajo doprinašati skoro vsi Italijani in Italijanke, bodo poplačane. Tistega dne, ko bo sovražnik uničen na bojnem polju, se bo razlegal čez ves svet in čez vsa morja trikraten klic zmage. Zmaga! Italija, mir pravice za narode.

Bolgarija-Turčija.

Bolgarska-turška mirovna izjava je napravila po vsej Evropi najboljši vtis. Razburila pa je Anglijo, ker čuti, da ni izgubila svojega vpliva samo v balkanskih državah, temveč da se ji je pričela odmikati tudi že Turčija, ki je doslej veljala za njeno najbolj zanesljivo zaveznico.

Cincar-Marković pride v Budimpešto.

Jugoslovanski zunanji minister Cincar-Marković bo prispel 25. februarja v Budimpešto. Njegov oficielni obisk na Ogrskem bo trajal dva dni. Minister se bo nato podal verjetno še na potovanje v ogrsko provinco, kjer se bo mudil v spremstvu visokih ogrskih dostojanstvenikov še nekaj dni.

Campinchi umrl.

V Marseillu je umrl bivši francoski mornariški minister Campinchi. Campinchi je bil več let predsednik francoskih radikalnih socialistov in večkratni minister raznih vladah. Pripadal je krogu politikov, ki so Francijo zavestno vodili v vojno.

Angleška ladja pod tujo zastavo.

V indskem oceanu so nemške pomorske sile potopile — kakor poroča nemško vojaško poveljstvo z dne 22. februarja — oboroženi angleški trgovski parnik „Canadian Cruiser" s 7178 tonami. Parnik je plul pod amerikansko zastavo, kar si ni mogoče drugače razlagati kot da Angleži ne zaupajo več svoji zastavi.

Amerikanci zapuščajo Šanghai.

Prihodnji torek bo iz Šanghaia odplula amerikanska ladja „Predsednik Coolidge" s tisoč potniki, v glavnem z amerikanskimi otroki in ženskami. Potniki zapuščajo Šhanghai na poziv svoje vlade in prihajajo iz raznih predelov zasedene Kitajske.

Okno v svet

Romunija namerava kupiti v Nemčiji večje število traktorjev s pomočjo katerih upa letošnji pridelek v poljedeljstvu zvišati za 3 in pol miljona ton.

Strašen vihar je te dni razsajal po Lizaboni in njeni okolici, pri čemer je našlo nad 100 ljudi smrt, več tisoč pa je bilo ranjenih. Tudi živine je bilo ubito na tisoče. Škoda je ogromna.

Močne potresne sunke, ki jih je napovedal za Malo Azijo neki italijanski astronom, so čutili te dni v Iraku in v zapadni Turčiji.

Po ljudskem štetju iz leta 1939 ima velika Nemčija 78,072.000 prebivalcev, od katerih je zaposleno v poljedelstvu in gozdarstvu 14,882.000, to je 19 odstotkov.

V Hadaramauti v Indiji so izbruhnili upori. Angleški letalci so upornike krotili z bombami in ognjem iz strojnic.

V živalskem vrtu v Zagrebu nameravajo zaradi pomanjkljivega dobavljanja potrebnè krme iz prekomorskih dežel usmrtiti vse živali.

Po italijanskih poročilih se pogajata Amerika in Angleška o skupni izvedbi kontrole nad japonskim trgovinskim prometom v panamskem kanalu.

Ogrski prosvetni minister Hoaman se je mudil več dni v Sofiji. Pri tej priliki je podpisal tudi pogodbo o ureditvi kulturnih odnošajev med Ogrsko in Bolgarijo.

Nemci in Italijani so tekom 7 dni, to je med 10. in 16. februarjem, zbili 161 britanskih letal.

Promet v Sues-kanalu je zaradi poškodb, ki so mu jih prizadjali nemški letalci, še vedno ustavljen vsak promet.

V pondeljek je bil v Berlinu svečano sprejet novi japonski poslanik general Oshima.

V četrtek se sestane na Dunaju donavska komisija. Sestanka se bodo ude ležili ruski, italijanski, ogrski, jugoslovanski, slovaški in bolgarski zastopniki, predsedoval pa ji bo nemški zastopnik.

Pretekli četrtek je prispel nepričakovano v Egipet angleški zunanji minister Eden. V njegovem spremstvu se nahaja tudi šef angleškega generalnega štaba Dill.

Uprava amerikanske mornarice sporoča, da bo stopila s 15. majem v službo nova 35.000 tonska bojna ladja „Washington".

Kanada je v tekočem letu izdala za vojne namene 700 milj. dolarjev, za prihodnje proračunsko leto pa zahteva vlada od parlamenta nič manj ko 1.3 miljardo dolarjev kredita.

Japonski notranji minister Hiranuma je izjavil, da bo japonski parlament zaradi resnih časov verjetno predčasno razpuščen. Prihodnje volitve bodo šele jeseni leta 1942.

V Moskvi se vršijo japonsko-ruska pogajanja zaradi sklenitve medsebojne trgovinske pogodbe.

Čilenska vlada je zaplenila tri danske parnike za dobo vojne. Danski poslanik v Santiago je vložil zaradi tega pri tamošnji vladi protest.

Pri cazi Kufri so Italijani odbili močno sovražno motorizirano kolono in ji prizadjali težke izgube.

V Meranu sta se sestala vrhovni poveljnik nemške bojne mornarice veliki admiral Raeder in državni podtajnik italijanske mornarice admiral Riccardi.

Na Tihem oceanu so se pričeli manevri amerikanske bojne mornarice, pri katerih sodeluje 130 bojnih ladij.

Angleški institut v Sofiji je te dni zaprl svoje prostore. Osobje instituta pa se že pripravlja na odhod v Carigrad.

Grčija se je ponovno obrnila s prošnjo na Ameriko, naj ji pomaga z denarjem in orožjem. Tozadevna angleška pomoč da je nezadostna.

Od septembra 1940 do februarja 1941 je glasom uradnih podatkov angleške vlade bilo ubitih po nemških letalskih napadih v Angliji 23.171 oseb. Število ranjencev pa še ni bilo objavljeno.

Na Malti je bila pretekli četrtek uvedena obvezna vojaška služba za domačine.

Amerikansko vojno ministrstva javlja, da znaša sedajno število amerikanske kopne vojske 867.000 mož.

Japonska letala so pretekli teden ponovno napadla cesto Burma ter poškodovala, oziroma uničila pomembne mostove.

Novice iz naše države

Državni maršal Göring v južni Nemčiji.

Državni maršal Göring je pretekli četrtek na svojem inspekcijskem potovanju po južni Nemčiji obiskal tudi Messerschmitove tovarne in njene naprave. Podjetje je napravilo na državnega maršala kar najboljši vtis. Ob tej priliki je državni maršal izrekel konstrukterju in poslovodju prof. dr. Messerschmittu in osobju tovarne svojo pohvalo in posebno priznanje.

Pogreb Hermanna Kriebel-a.

V Monakovem so te dni slovesno pokopali enega od najstarejših prijateljev Führer-ja in najodločnejših narodnosocialističnih borcev Hermanna Kriebel-a. Pri slovesnem pogrebu je bil navzoč tudi Führer sam, državni minister Hess pa je v poslovilnem govoru očrtal vrline in zasluge pokojnikove za narodno socialistično gibanje in Nemčijo, s katerim bo njegovo ime ostalo nerazdržljivo povezano za zmiraj.

Odredba o občevanju z ujetniki.

Notranji minister je izdal 12. februarja novo odredbo o občevanju z ujetniki. Po tej odredbi bo vsakdo kaznovan z denarno globo do 150 mark ali pa z zaporom do šest tednov, ki namenoma poskuša priti v stik z ujetnikom ali s kako drugo v zaporu se nahajajočo osebo, zlasti če poskuša ž njo se z besedami, z znamenji ali na kak drug način sporazumeti, ji kaj izročiti ali od nje kaj sprejeti. Ta odredba stopi osem dni po objavi za vso državo v veljavo in razveljavlja obenem vse dosedanje predpise glede občevanja z ujetniki.

31.5 miljonov mark.

Zbirka za zimsko pomoč, ki je bila izvedena na „dan nemške policije", je dala v celi državi nad vse lep rezultat: 31.5 miljonov mark. K tej svoti so darovali posamezni pripadniki nemške policije in njenih pomožnih formacij iz svojih sredstev poleg njihovih tekočih daril še posebej tri miljone mark.

5715 šoferskih legitimacij odtegnjenih.

Leta 1940 so bile v državi odtegnjene šoferjem v 5715 slučajih legitimacije. V 608 primerih so odtegnitev povzročili lastninski prestopki, v 230 primerih nravstveni prestopki, v 664 primerih težke prometne nesreče, v 57 slučajih nedovoljene vožnje, v 111 slučajih beg, v 1047 primerih večkratni prometni prestopki, v 1672 primerih pijanost in v 186 slučajih drugi kazenski prestopki. Drugi zopet so svoje legitimacije izgubili zaradi slabih oči, slaboumnosti in drugih napak.

Letošnji dunajski vigredni velesejem bo v glavnem posvečen poljedeljstvu. Na 5000 kvadratnih metrov obsežnem prostoru bodo v štirih vrstah razvrščeni stroji in poljedeljsko orodje.

Paketi za vojake naj bodo dobro zaviti! Zaradi slabih zavitih paketov nastanejo često veliki stroški in škoda. Zato bodo zanaprej sprejemali poštni uradi le v vsakem oziru dobro zavite vojaške pakete, vse druge pa bodo odklonili.

Vesti iz Jugoslavije

Belgrajski list „Vreme" o položaju na Balkanu.

Rimski zastopnik lista „Vreme" piše, da bo Grčija svoje zadržanje napram državam osišča pod zunanjimi vplivi podobno kakor Turčija spremenila. Za primer, da Grčija spozna nesmiselnost nadaljnjega vojskovanja in odstopi na svoji obali nekatere strategične važne točke, tedaj bi postal položaj Velike Britanije v vzhodnem delu Sredozemskega morja resno ogrožen. Potovanje Edena v Kairo ima namen, da takšen razvoj dogodkov prepreči. Vsekakor je treba v vzhodnem delu Sredozemskega morja pričakovati v bližni bodočnosti važne politične in vojaške dogodke.

Hrvatska je dobila novega podbana.

Mesto dr. Krbeka je bil imenovan za hrvatskega podbana dr. Ivkovič. Novi podban je srbske narodnosti in pristaš hrvatsko-srbskega sodelovanja. „Hrvatski dnevnik" piše o njegovem imenovanju sledeče: Ako je bil imenovan za hrvatskega podbana Srb, potem to ne odgovarja samo zgodovinskim tradicijam, temveč tudi tendencam sedanjosti, da se namreč ustvari sodelovanje med Hrvati in Srbi. V tem smislu tolmačijo in pozdravljajo imenovanje novega podbana tudi drugi listi.

Obisk madžarskega ministra v Belgradu.

Madžarski prosvetni minister Homan je prispel v petek zvečer iz Sofije v Belgrad, kjer je ostal dva dni. Ministru je bil pri njegoven prihodu prirejen slovesen sprejem, katerega se je poleg jugoslovanskega naučnega ministra dr. Kreka udeležil tudi senat belgrajske univerze z rektorjem na čelu. V soboto je imel Homan razgovore s svojim jugoslovanskim tovaršem Krekom, jugoslovanskim zunanjim ministrom Cincar-Markovičem ter s predsednikom vlade Cvetkovičem. Nato je bil sprejet pri knezu-namestniku Pavlu. Obisk je veljal poglobitvi madžarko-jugoslovanskih odnošajev na splošno, predvsem pa na področjih kulture.

To in ono. Trgovinski minister dr. Andres je priredil zastopniku nemškega ministrstva za prehrano Walterju na čast kosilo, katerega so se udeležile številne osebnosti nemškega in jugoslovanskega gospodarskega življenja. — 23. februarja je prispela v Belgrad tudi bolgarska gospodarska delegacija, ki bo razpravljala z jugoslovanskimi krogi o perečih gospodarskih problemih.

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

(23. nadaljevanje.)

Heleno je bolela glava; legla je zgodal in sama, ker je bila Slavica zdoma, z očetom v mestu. Oče in sestra sta silila vanjo, naj se pelje z njima, a ni hotela. Bila je res bolna od jutranjega obiska pri Jamcu in od prikrite nadležnosti koncipijentove po poti nazaj, ko ji je dvoril vsiljivo in omledno. Do skrajnosti zoprn ji je bil postal, niti zmisliti se ni smela nanj. In vendar so jo vznemirjale ves popoldan in še zdaj njegove besede, ki jih je govoril o sebi in svojih razmerah v trgu. Čutila je živčno njegov nosljajoči glas:

„No, in zvečer posedim urico v družbi pri Zofiji pa rečemo dve ali tri in se malo nasmejemo. Ozko ozračje sicer, verujte, gospodična, zelo ozko za človeka, ki je vajen velikega mesta. Pa kaj hočemo."

Potem je navajal iz nekake opere:

„Je nun! Man trägt's, was man nicht ändern kann."

Heleni so živo stopile v spomin vse čenče, ki jih je kdaj slišala od notarke; siloma je odpirala oči, da ne bi videla ob sebi brbljavke, da je ne bi slišala. Ura je bila enajsto. Helena pa se je izmučila do čudne bednosti. Začela je moliti, da bi ubila nemirnost svojih misli, svojih razburjenih živcev, da bi preglušila noslajoči Povšičev glas in brbljanje gospe notarjeve. Toda notarka je govorila nepretrgoma, venomer:

„To bi rada vedela, kaj je v tej Zofiji, da so vsi dedci tako zaverovani vanjo. Naj gre, kamor hoče, naj pije, kar hoče, pravim našemu. Prav nič mi ni, ali pride o polnoči domov ali ob treh. Samo k Zofiji naj ne zahaja. Pa ne in ne! Saj bi ga tepla, dedca, tako se mi graja. Pa babi! Usta bi ji razparala, ki sladká z njimi, svetohlinka, hinavka. In eno bi ji priložila, ko priseje v cerkev in se stisne v klop: „Prosim, gospa!" Uh, da so duhovniki take mevže in tega kratkomalo s prižnice ne povedo: Tako in tako! Naša dolžnost je, da skrbimo za nravnost; nismo sovražniki veselja, ampak — Seveda, to bodo rekli! Saj sami radi gredo, kamor jim diši. Vsi so enaki. Dedec je dedec, v fraku ali suknji."

Helena se je zgenila. Dušeče ji je ležalo na prsih, težko in tiščeče ob senčéh. Dvignila se je iz postelje in odprla okno. Hladno je zavelo v sobo. Helena je zdrknila zopet v blazine. Boječe je zadrhtela lučka pred sliko v kotu.

„Mati Marija!" je vzdihnila deklica goreče in se ozrla na sliko. Pa je skoraj zakričala. Nemirni plamenček je kazil sveto obličje; Heleni je bilo kakor da je pogledala v veseli obraz vesele krčmarice Zofije . . .

Rahlo ji je začelo kipeti od bridkosti v srcu in jo prešinjati ginljivo; začutila je, da so ji oči vlažne. Jokala je tiho sama vase, neslišno so govorile njene ustnice:

„Francè, zakaj je tako? Ali sem jaz kriva ali si ti? Jaz nisem, saj vidiš, da trpim, da se trudim in da bi umrla od žalosti za teboj. Francè, zakaj je tako? Kako dolgo bo tako? Ali bo vedno? Francè, saj bi rada verjela vate, rada vzrastla iz žalosti in sence. K tebi! Pa ne morem, ne morem."

In zopet je mislila:

„Tako umiram v svoji bridkosti in koprnim. On pa ne misli nič. Niti ve ne, kako mi je. Doli sedi, se smeje, kvanta in Zofiji je položil desnico ob pas."

Deklica je zastokala od bolečine.

„Kdove, kolikim je že držal roko za pasom, koliko jih je imel. Vsako noč, vsako uro. Ker je tolik, ker ga je le smeh, ker je lep. Vse so nore nanj. Še pomigniti mu ni treba. In neumen ni. Ni! O, zakaj ni! Zakaj ni čudaški kakor je Sivec? Zakaj ni obziren kakor je Mlakarjev Albin?"

Mirneje je domislila:

„Francè, zbolel da bi, hudo da bi zbolel! Še z roko da ne bi mogel geniti! Samo z očmi da bi prosil vode in šel za človekom. Francè, o, kako bi te ljubila! Ne bi spala; ob tebi bi umrla, če bi ti umrl. Francè, dobri, dobri. Ne umri." Pa je zopet vstajala bolest v njej. „Hahaha. Saj ni bolan, saj je zdrav in roko polaga ob pas — fej, fej, fej! In denar si je izposojal od cestnih! Don Juan, don Juan! Studiš se mi!"

V moten, bloden sen je tonila in šepetala:

„Zavrgla se bom . . . zaradi njega . . . da ga bo bolelo . . ."

Kakor pred nedavnim jo je vzdramila vinska pesem na trgu. Poslušala je. Poznik je pel dolgo, hripavo. Potem je slišala njegov smeh in jo je streslo. Ni se več smejal veselo, močno. Zvenelo je jezno, krčevito.

Heleni se je obraz raztrgal v čudno spoznanje in je šepetala:

„Morda je res bolan in je pil od žalosti. In če je bil žalosten, je bil bridek in tedaj je povedal oni veseli krčmarici v obraz robato, sirovo žaljivko. Tako, od žalosti zaradi mene! Jutri pa ne pojde več doli, ne jutri ne nikoli več . . ."

(Dalje sledi.)

O smislu trpljenja.

Že stari svet se je pečal z zagonetnim vprašanjem trpljenja, kakor nam med drugim s čudovito nazornostjo kaže biblična Jobova knjiga. V tej tudi danes mnogo čitani svetopisemski knjigi se v presenetljivih spremembah prikazuje varljiva igra usode in sreče. Najraznovrstnejša so stališča, ki jih prijatelji k Jobovi nesreči zavzemajo, dokler končno Bog ne obrne vsega v dobro. Job, ki je pri vsej pobožnosti bil prej vendarle samozavesten mož, je po trpljenju izčiščen in Bog ga more obsuti z obilico dobrot brez nevarnosti, da bi težko preizkušeni radi nenadne obilne sreče pozabil, kako nestanoviten je njen nasmeh.

Prav isti nagib utegne že tudi danes biti najglobji vzrok skrivnosti, zakaj morajo tudi pravični, pošteni ljudje toliko trpeti v življenju: Trpljenje jih izzori v boljše ljudi. Osvobode se mnogih stvari, ki srečneže stalno tišče k tlom, bolj svobodni postanejo v svoji notranjosti in tenkočutni za resnične življenjske vrednote. Srce človeka, ki je mnogo trpel v življenju, bo hitro doumelo bridkost bližnjega, bo pravilno zajelo bolest vsega naroda. Kdor je šel skozi ogenj tprljenja, ne bo več trepetal radi izgube denarja, premoženja niti ne življenja. Samo tisti, ki so trpeli v življenju, so zmožni držati pokonci zastavo idealizma na tem svetu. Nihče, ki ni trpel, ne more tega razumeti ne tega storiti. Tudi se ne bo mogel povzpeti nad povprečnost in vse življenje se ne bo otresel strahu pred trpljenjem, kar je največja ovira vsaki dobri stvari na svetu.

Vsa najboljša leposlovna in pristno umetniška dela, ki imajo globino in trajno vrednost, so porojena iz trpljenja in ne iz strasti. Istotako je tudi politika le igrača v rokah mož, ki so skusili le sončne strani človeškega življenja. Intenzivnega, bogatega notranjega življenja si brez trpljenja niti misliti ne moremo. Le kdor ima pogum trpeti, si lahko kaj upa v življenju. Kdor se boji žrtev, ni sposoben za večje stvari. Takšni tudi ne bodo nikdar okusili sreče, ki jo občuti svoboden duh, gospodujoč nad sebičnostjo, in pogumno se boreč za velike idealne cilje. Človek, ki se ne upa trpeti, ne pozna božje volje, ki ni hotela iz nas napraviti ljudi uživanja in izživanja in solzavih slabičev, katerim je vse pretežko v življenju, ki vedno povešajo glave in ne nehajo tožiti nad neprijetnostmi časa, mesto da bi krepko poprijeli in sebi pripadojočo nalogo dobro izvršili. Le preradi prezremo, da moramo biti skušani in preizkušeni, da tako izobličimo v sebi najboljše sile. Tudi znani nemški vzgojitelj Pestalozzi je prepričanja, da stiske in trplenje ljudi prej vodijo k miru in pravemu veselju kakor pa brezskrbno uživanje.

Toliko je gotovo, da bi brez velikega trpljenja bilo posamično človeško življenje za človeka samega, za njegovo okolico in za njegov rod — le majhnega pomena. Tako zvani srečneži, od starega Kreza in Polykrata pa do modernih denarnih mogotcev po pravici niso bili nikdar ljubljeni od narodov. In le voditelji, ki delijo v sreči in nesreči narodovo usodo, so tudi njegovi resnični prijatelji in hkrati njegovi ljubljenci. Zato ne smemo zreti svojega ideala v tem, da se čim bolj izognemo vsem neprijetnostim življenja, temveč moramo gledati usodi mirno v oči, pa čeprav nam je namenila morda še veliko trpljenja.

A tako! — „Miha, zakaj se Toneja izogibaš? Si mu dolžan kak denar?" — Miha: „Ne, a on meni klofuto!"

Ima prav! — Učitelj: „Tonček, kakšna je razlika med bliskom in električno lučjo?" Tonček nekoliko pomišlja in odvrne: „Blisk je zastonj, električno luč pa moramo plačati!"

Pustni nasvet za nesrečne zaljubljence. — Marka je zapustila njegova Anka. Nič več ne mara zanj. Marko ji piše, jo roti, ji obeta nebesa na zemlji, ji obljublja novo obleko. A odgovor je vedno isti: „Zaman!" — Pa mu pade v glavo še nova domislica in piše pismo: „Pridi, o sosedovi Reziki sem nekaj izvedel in te bo zanimalo!" — Anka se je takoj vrnila.

Po domovini naokrog

Sovka.

France Bevk.

Prelepa božja narava se je čudno spačila v človekovih rokah. Prilagoditi jo je hotel svojemu grehu in svoji strasti, pa se je ta prelepa roža zmečkala v trdi roki, osmukala so se ji dišeča peresca. Sovražijo ga živali; če bi bilo mogoče, sovražile bi ga tudi cvetice in trava.

Kadar koli sem pogledal živalim v dno oči, sem bral očitanje. Če sem pogledal psa in ga pogladil, mi je odgovoril s tistim dolgim pasjim pogledom, kakor da bi znal in vedel samo za svoj konec pod drdrajočim vozom na cesti.

Ko smo v nedeljo popoldne v zelenju in cvetju sedeli pred sosedovo hišo, je gospodinja Marijana poklicala grahasto kokoško:

„Sovka, put, put!"

Sovka je dvignila glavico in pritekla z drobnimi koraki k Marijani, ki je obrnila žep, ujela v roko drobtine in zrnje ter jih podajala kokoši.

„Na, na, put, put!"

„To je dobra putka, ta sovka," se je Marijana obrnila do nas. „Sova jo je izvalila. Vi bi ne verjeli."

„Tri bi morale biti," je računala skoraj bolj zase kot za nas. „Eno jajce je ostalo klopotec, eno piško mi je odnesla lisica, ta je ostala; dobra putka . . . Put, put!"

Marijana je čebljala v sovko, obraz se ji je nategnil v sladko zadovoljstvo. Putka ji je skočila na koleno in pričela kljuvati gumb na jopici, ki se je svetil kot turščično zrno.

„No . . . no . . . sovka. Saj je eno in isto; vsaka žival lahko izvali, samo da ima gorkoto. V naših svislih smo dobili spomladi sovino gnezdo z jajci. Pod opažem na senu. Kakor veste, imamo svisli ob robu gozda v hribu. Čemu, sem rekla, bi sova ne zlegla piščancev mesto nadležne zalege, ki kliče ponoči smrt in jé sladke češplje? Podložili smo ji tri jajca; njena smo pobili. Ko smo odšli, je prifrčala kot senca in valila dalje. Neumna žival je mislila, da sedi na svoji zalegi. Čez natanko toliko časa, kot je določeno, da se izvale piščeta, smo prišli. Sova je planila na temni hrast — niti zavpila ni. Eno pišče je bilo že prekljuvalo lupino, drugo si je naredilo luknjico za kljunček, tretje ni bilo za nič. Kakšno veselje! Pomislite, piščančki, ki jih je izvalila sova. ‚On' je sovo ustrelil, da ne bi tulila krog oken in jedla sladkih češpelj v jeseni . . . Ta putka je res dobra . . . ta sovka . . . Put, put . . ."

Marijana je božala cibo čez hrbet in čez perutnice; ta se je pričenjala in z glavico postrani zrla na Marijano.

„Sova je pri učitelju v najlepši sobi. Nagačena je."

Putka, dobra in neumna putka je skočila na tla, zamahnila s perutmi in zagnala: „Kokoko . . ." Potem je upognila glavo in iskala med peskom in travo.

Kdo ti je dal življenje, putka? Kdo te je grel s svojim telesom, o putka? Koga ljubiš, o putka, neumna putka? — Sova, kaj razmišljaš s svojimi popačenimi steklenimi očmi? Niti glasu nisi dala od sebe, ko so te prevarili za kri, ogoljufali za življenje. Po tednih ogoljufanega hrepenenja in pričakovanja si si želela smrti, ti razvpita, razumna žival. Ali ti oči niso osteklenele od groze, ko se je izvalila iz lupine zver, ki ti je tuja in nagnusna, nevredna ljubezni? Ali ni sovraštva v tvojih očeh, ko so te osleparili za najlepše in najdražje, za . . .?

Tudi tebe so osleparili, dobra, zadovoljna putka. Marijana je debela in se dobrodušno smehlja, vesela je svoje pohlepne goljufije, ko trosi zrnja. — —

Spomnim se gospe Elice, ki je imela tri krasne otroke. Tri tako lepe in življenja polne dečke, kakor tri angelčke, tri škrateljčke. Neugnanci so tekali in se premetavali od jutra do večera, od večera do jutra pa so spali kot plavi zaspančki v pomladni travi.

„Krasne otroke imate, gospa."

„Ah! Križ je! Vesela sem jih," je zrla na kričače, premetače.

„Trpljenje je, gospa, resnično . . ."

„Naj bi bilo, da je zame. Če pomislim, da je prav njih zdravje . . . ah, ne spomnite me na to nesrečo! Vse drugo bi hotela biti ko mati, a menjala ne bi . . ."

Nervozna je trgala stavke in z roko grabila mizni prt. Pogledala je na steno, kjer je bila vrsta fotografij; možje v vojaških uniformah, z obrazi, ki so nosili njene poteze . . . Vse fotografije so bile obrobljene s črnim trakom.

Ujela je vse tri dečke, ki so se trgali pri igri, in jih je poljubljala.

„Ali me ljubiš, Milan?"

„Da, mama, da!"

„Ali me ljubiš, Stanko — Slavko? . . ."

„Da, da!"

Naglo sta jo poljubila na lice, na svetle solze pod črnimi obrvmi.

„Mama . . . metulj . . ."

Vsi trije so izginili.

Mati je potegnila z roko preko čela, kakor da bi izbrisala nenadno bolečino.

Ko bi sova ne imela steklenih oči, kako bi e ujeli njuni pogledi in govorili od jutra do večera najtajnejši in najglobokejši pogovor brez besed! Sova je mrtvaška ptica in jé sladke češplje . . . Gospa Elica je vdova, ki vzgaja tri jako lepe dečke, da še v sanjah mislim nanje.

Sova bi dejala: Moja smrt je bila lažja kot peresce, ko sem zaznala, da sem ogoljufana, zaman prišla na svet in zaman živela.

„Predejo, predejo mlada dekleta . . ."

Kadar slučajno odkrijemo v kotu podstrešja kolovrat, se nam zazdi, da je z njim zatonil v pozabljenje lep kos naše preteklosti, kos tiste preteklosti, ki je skušala mračno vsakdanjost razveseliti s pobegom v svet pravljic, v svet bujnih domislic in predstav. In če vidimo to častitljivo orodje preteklih dni na sliki in ob kolovratu mlado dekle, tedaj si tudi sami zaželimo, da bi mogli zapustiti vsaj za trenutek trda tla vsakdanjosti in zaživeti za hip v tistem svetu, ki je povezan s spomini na prejo, na to vaško skupnost, ki je tako neprisiljeno povezavala mlado in staro, na tiste dolge zimske večere, na katerih je stare pravljice prepletala mlada

fot. Hanin

ljubezen. Kako pravi pesem: . . . „Nitka od prstka do prstka se spleta, v mrežo zapleteno mi je srce!" — O, deklica mlada, kako nevarna je lahko mreža, ki jo spletajo tvoji prstki! In vendar se vedno znova milijoni in milijoni ujemajo v to nevidno mrežo sladkih nad in velikih pričakovanj! Saj jo je spletala ljubezen, kako bi ne bila potem tako zapeljiva in vsa polna neizrečne lepote. — In zato naše misli ob pogledu na kolovrat ne morejo samo žalovati, čeprav se je z njim umaknil v zaprašeno podstrešje lep kos družinskega in vaškega življenja, — ob pogledu nanj ostaja tolažba, da z njim ni odšla tudi druga lepota teh vaških večerov: ljubezen je ostala tudi še v naših dneh večno mlada lepota, ki oživlja svet in daje tudi najbolj trpečemu žarek upanja v lepše dneve.

Aich bei Bleiburg — Dob pri Pliberku. Ker se oglašamo le bolj po redko, zato pa sporočamo danes nekaj več novic: Zima je mnoge poslala v postelj, med drugimi tudi Trampužovo babico, ki ni več vstala. Poslovila se je od nas za vedno, ohranili jo pa bomo v trajnem spominu, zlasti vsi oni, katerim je v nadlogah priskočila na pomoč. In teh ni malo. Njena radodarnost in potrpežljivost je bila res občudovanja vredna. N. p. č. v. m.! — Tudi Trunkove je obiskala smrt in jim pobrala komaj vcvelo rožico — malo hčerkico. Težka avtomobilska kolesa so ji zdrobila glavico. — Sicer pa napredujemo: napeljali smo si elektriko in sedaj nestrpno pričakujemo trenutek, ko bodo prvič žarnice razsvetlile naše domove. — Svoj tednik radi prebiramo. Posebno nam je ugajal članek „Narodna zvestoba v luči vere".

Waidisch — Bajtiše. Izreden dogodek se je te dni pripetil 10 letnemu sinu tukajšnjega lovca Rohra, ki stanuje v Babučnikovem grabnu med skalovjem pod Javornikom. Po naročilu očeta, ki je pri vojakih, je fant pazil na skopce, kateri so bili nastavljeni za lisice. Nekega dne pa najde fant ujete veliko ptico, in meneč, da je jastreb, vzame kol in jo ubije. Šele ko je prišel domov in pokazal nenavadno veliko ptico domačim, so ugotovili, da je prinesel velikega planinsk. orla (Steinadler)-samico, ki je merila z razprostrtimi krili skoraj dva in pol metra. Dva dni navrh se je v istem kraju zopet ujel v nastavljen skopec drug orel-samec. Fant pa je bil tokrat toliko korajžen, da je orla izpustil zopet na svobodo.

Iz borovljske okolice. V celovški bolnici je umrl 5. t. m. 70 letni puškar Peter Dovjak. Prepeljali in pokopali so ga v Borovljah. — Istotako v celovški bolnici je umrla 5 letna Hedvik Wieser, hčerka delavca iz Bajtiš; pokopali so jo na Bajtišah. — V Podgori je za vedno zatisnil oči 91 letni Fránc Fehr. Rajni je bil po poklicu puškar ter posebno rad prebiral slovenske knjige in časnike. Bil je izredno miren človek in povsod priljubljen. Lepo starost je doživel tudi bivši posestnik Jožef Makig, p. d. Stravhar iz Kožentavre, ki nas je zapustil v svojem 86. letu starosti. Naj počivajo v miru božjem!

Zell-Oberwinkel — Sele-Zgornji kot. Naš drvarski mojster Franc Dovjak pd. Hribernik je peljal pretekli pondeljek pred oltar Pavlo Kropivnik, pd. Gašperjevo v Zgornjem kotu. Osem dni nato pa sta imela poroko Pavel Oraže, pd. Hirs in Znidarjeva v Selah. Bilo srečno! — 17. februarja smo spremili k večnemu počitku tukajšnjega žagarja Miho Užnika. Rajni je bil delaven in miren mož. Zapušča vdovo in pet otrok. Naj mu sveti večna luč!

Plöschenberg — Na Plešivcu je odšel v kraljestvo smrti 82 letni Strminjak, Doniž Strugar. Rajni je bil dolgoletni odbornik naše domače posojilnice in postenjak od nog do glave. Minulo sredo smo ga spremili ob veliki udeležbi k večnemu počitku. — Naj bo značajnemu možu lahka domača zemlja!

Naše gospodarstvo

Sodobna izolacija vlažnih sten.

Stavbna veda skuša že dolga leta najti pota in sredstva za čim uspešnejšo izolacijo vlažnih zidov, kakršni so večji del v vseh starejših poslopjih. Mrzlota in neprijeten občutek v takih prostorih je vsakemu znan. Pohištvo in slike izgubijo svojo barvo in blesk ter se sčasoma popolnoma pokvarijo. Duh po plesnobi in vlagi se širi po takih poslopjih. Nikdar se jih ne more dovolj izkuriti. Stanovati v njih je skrajno nezdravo. Star, mrzel in vlažen zid na zunanji strani takih stavb s svojim vedno odpadajočim ometom nudi nelep pogled. Nobeno še tako temeljito popravilo se ne obnese za dalj časa, če se ne izvede strokovnjaško in z odgovarjajočim gradivom.

Nobena stavba ni tako vlažna, da bi se ne dala spremeniti v popolnoma suhe, zračne in prijetne prostore z razmeroma malimi stroški. Treba je specialnega strokovnjaškega dela z preizkušenim gradivom. Tako preizkušeno gradivo so magnezitne stavbne plošče — heraklit, s katerimi se tako zidovje obloži. Imamo še druga sredstva za izolacijo, vendar ta nimajo vseh dobrih lastnosti, kakor jih imajo magnezitne plošče. S temi ploščami znotraj obložene stene so suhe, prostori so topli ter ne prepuščajo zvoka. Stroški za kurjavo so malenkostni. Stene s temi ploščami na zunaj obložene so najboljše sredstvo, da vlaga ne prodre na zunaj. Omet ostane suh ter ne odpada, zaradi tega ostane zunanje lice za dolgo vrst let v nepokvarjenem stanju.

Stroški za tako izolacijo so razmeroma malekostni z vrednostjo, katero pridobi poslopje po temeljitem popravilu. Že veliko poslopij se je na ta na-

čin usposobilo za vsakovrstno uporabo.

Že ponovno so se razne stare stavbe, med drugim tudi cerkve na ta način renovirale znotraj in zunaj v popolno zadovoljnost lastnikov.

Drugo sredstvo za izsuševanje vlažnih zidov je premaz vlažnih zidov z vročim tekočim asfaltom na prej osušeni cementni omet. To sredstvo je sicer tudi dobro, vendar nima vseh tistih dobrih lastnosti kakor prej omenjene plošče. Stene asfaltiramo lahko z uspehom v vročih mesecih, dočim se prej omenjeni način izolacije lahko opravi tudi v zimskih mesecih v prostorih, v katerih se lahko kuri.

Imamo še druga slabša in boljša sredstva za izolacijo vlažnih sten na razpolago, katerih trajnost in uspeh pa ni gotov. Zaradi tega se naj posluži vsak, kdor hoče imeti trajen in dober uspeh, magnezitnih stavbnih plošč, ki so se do sedaj od vseh še najbolje obnesle. Tudi cena ni previsoka.

Mnogo stanovanjskih, trgovskih hiš, skladišč itd. bi se dalo na ta način preurediti v zdrave in suhe ter tople prostore, v katerih bi ostali ljudje zdravi, blago bi se ne kvarilo ter bi imeli še mnogo drugih koristi razen tega, da poslopje pridobi na vrednosti.

Nekaj zanimivosti o ovsu. Oves v splošnem pri nas ni v veliki časti, toda po krivici, kajti kar se hranitvene in zdravilne vrednosti tiče, mu gre brez dvoma prvo mesto med žlahtnimi žitaricami. Oves vsebuje izredne količine železa, žvepla in fosforja. Ker ima tudi titanove in arzenove spojine ter nekaj mangana, je razumljivo, zakaj je za slabokrvne tako odlično zdravilo. Maščob ima oves največ med vsemi žitaricami in tako špoštovana pšenica jih vsebuje komaj polovico toliko. Tudi beljakovin ima več kakor pšenica; med njimi je avenin, ki zelo ugodno deluje na živčevje. Ker je oves v navadni obliki človeškemu organizmu škodljiv in neprebavljiv, uživajo zlasti v Rusiji, Ameriki in v nordijskih državah ovsene kosmiče, v katerih so ostale samo še take snovi, ki jih more človeški organizem prenesti in pridom porabiti. Za 100 kil ovsenih kosmičev je treba v zelo kompliciranem postopku predelati več ko 300 kil ovsa.

Kot že rečeno se obnesejo ovseni kosmiči pri slabokrvnosti, nervoznosti in splošni slabotnosti, pri želodčnih in črevesnih boleznih in pri kroničnem zaprtju. Skoro neobhodno potrebna hrana so ovseni kosmiči tudi za tiste, ki trpijo za sladkorno boleznijo, saj takšnim bolnikom zdravniki predpisujejo naravnost ovsene dneve.

Zakaj mleko ni zadosti mastno? Mnogi tožijo, da mleko od ene ali druge krave ni zadosti mastno. Uvažujmo vendar, da kakovost oziroma tolščobnost mleka ni odvisna samo od množine krme, katero dobi krava. Dalje je lahko vzrok slabega mleka tudi nepopolna, nepravilna, ne zadosti temeljita molža oziroma hlevska tla in mnogo drugega.

Pospešitev nesnosti jajc pri kurah. Včasih pri kolinah preostaja kaj kosti. Zdrobimo jih s pomočjo posebnega mlinča ali kakorkoli drugače in dodajmo jim dnevno — čeprav male količine — k navadni krmi. Kmalu se bo ta redni dodatek poznal pri zgodnji in boljši nesnosti kur.

Nadzorujmo semenski krompir vso zimo. Gomolji so zelo občutljivi za vlago in previsoko toploto, ki v kleti za semenski krompir nikdar ne sme biti višja od 8 stopinj Celzija. Zato skrbimo, da bo klet stalno suha in zračna. — Če seme od časa do časa preberemo in odstranujemo kar je bolnega in gnilega ter če preprečimo, da bi sredi zime odganjal cim, je pričakovati, da nam bo tako seme dalo dober bodoči pridelek.

Prezgodnja setev prinaša le škodo. Mnogi mislijo, da bodo tem prej pridelali, čim prej bodo sjali. Toda to upanje je zmotno. Zemlja se mora sprva izsušiti in šele potem ko bo v nej dovolj potrebne toplote, bo seme dobro pognalo in rastlina lepo uspevala. Če pa je zemlja prevlažana, potem večina semen sploh ne požene, semena tedaj segnijejo in postanejo plen raznim škodljivcem. Torej ne sejmo ali pa sadimo prezgodaj!

Kdaj naj zračimo shrambe oziroma kleti? Ta zadeva ni tako enostavna, kakor se zdi na prvi pogled. Napačno ravna tisti, ki zrači kleti ali shrambe, ko je zunaj vlažno in topleje kot v kleti sami. S tem ne pospešujemo zračenje prostorov in ne odpravljamo vlage iz njih, temveč ravno nasprotno. Zračiti se mora shrambe in prostore le ob lepem in suhem vremenu, ako je toplota zunaj nižja kakor v kleti. Zmrzovati zunaj pa ne sme.

Celovški trg. Živina: voli 99, 87—89, 78—81, 71; biki 97, 79—85; krave 85, 70—77, 50—65, 46; telice 75—79, 59; svinje nad 150 kg težke 115, od 135—149.5 kg 115, 120—134.5 kg 113, 100—119.5 kg 109, 80—99.5 kg 103, 60—79.5 kg 99, pod 60 kg 99 pfenigov kilogram. Teleta: živa teža kg 70—108, zaklana 120—154, ovce 70—78, jagnjeta 70—92 pfenigov za kilogram.

Po svetu naokoli

Ptičje skrivnosti.

Ali ni čudovito, kako se morejo živali med seboj spoznati? Kako najde na primer v gosto naseljeni galebji koloniji ali že samo v račji jati druga drugo, po čem spozna ptičja mati očeta, otročki svoje starše in narobe. Pa so vendar dognali že za skoro vse vrste ptic, da se posamezne živali med seboj dobro poznajo. Razlagajo to tako, da manjka človeku tisti „ptičji pogled“, da bi spoznal male razlike med posameznimi pticami. Saj vidi človek komaj razlike med posamezniki svoje lastne rase; pri Kitajcih in zamorcih pa mu njegova sposobnost za spoznavanje že odpove, ker se mu zdijo na primer vsi Kitajci med seboj mnogo podobnejši, kot so si podobni Evropejci. Na tem je gotovo nekaj resnice, ker se Kitajci in zamorci mnogo manj mešajo z drugimi plemeni, kot pa belokožci, in razlike med njimi res niso tako velike.

Še manjše pa morajo biti razlike med posameznimi živalmi. Vendar ne smemo pozabiti, da si tudi človek lahko zapomni posamezne živali, kot pozna n. pr. ovčar svoje ovce, pastir svoje krave, gospodinja svoje kokoši posamezno, nekako osebno. Pri divjih živalih pa je stvar mnogo težja, ker nimajo tako različnih znakov.

Kako pa pozna ptičji samec svojo samico in narobe? Na to vprašanje sta odgovorila znana naravoslovca Heinroth in Lorenz, češ, da se ptice spoznavajo v prvi vrsti po različnih potezah v „obrazu“. Heinroth je opisal, kako jezno je napadel labud svojo samico, ki je brodila s kljunom po dnu in imela svojo glavo v vodi, ker je mislil, da je tujka. Čim je dvignila glavo iz vode, jo je spoznal in se takoj umiril. Tako je torej izraz glave glavno sredstvo za spoznavanje celo pri takih vrstah ptic, ki so sicer istega rodu, pa so si zelo podobne. Toda ne le po izrazu v obličju, tudi po glasu se spoznavajo ptice med seboj. Po glasu spozna n. pr. racman svojo ženko raco in mlade račke. Lorenz pripoveduje v svojih spisih tak primer: Neka sraka-samica je zapustila svojo gnezdo samo na klic svojega sračjega soproga, ne da bi ga videla. Za vse klice drugih srak je bila gluha.

Pa le ne izraz obličja in glas, tudi načini hoje, letanja in premikanja so merodajni za medsebojno spoznavanje. Pri roparskih pticah je n. pr. navada, da si vsaka izbere čisto določeno mesto za počitek, medtem ko se druge ptice za tisti prostor sploh ne zanimajo. O vseh teh stvareh vejo lovci, ki so vedno v stikih z naravo, mnogo zanimivega. Lovec spozna posamezne živali po njihovih čisto svojevrstnih navadah, kod hodijo, kje se pasejo in podobno. Če poznaš lovca, vprašaj ga! Pazi samo, da bo govoril čisto resnico, kajti pravijo, da lovci včasih tudi kako po latinsko uganejo.

Knut Hamsun. (Ob priliki njegove dvainosemdesetletnice.) Težko, skoraj nemogoče, je pisati o življenju največjega norveškega pesnika in pisatelja, kajti Knut Hamsun skriva ljubosumno svoje življenje pred sodobnimi Eckermanni ter jim ne privošči niti besede. Da se jih iznebi, jim pokloni fotografije, ki ga predstavljajo kot očeta dveh dečkov in dveh deklic v Larwigu ali pozneje v Nörholmenu. Vsakdanja biografija, kakor pravi sam v svojem „Blagoslovu zemlje“: „Človek in priroda se medsebojno ne pobijata . . . vi ste potrebni na zemlji. Ne vsi, toda vi ste . . . Vi ohranjujete življenje, pri vas sledi rod rodu; kadar umre en rod, stopi na njegovo mesto prihodnji. In to je tisto, kar razumemo pod večnim življenjem . . . Počivate na toplih prsih, se igrate z mehko materino roko in se napijete do sitega.“

Takšen je Hamsun že dolgo vrsto let. Vse njegove biografije ne vedo povedati o njegovem življenju ničesar. Njegovi življenjepisci se morajo uzadovoljiti z analizo njegovih del, polnih prekipevajočega življenja in prirodne globine.

Toda mladi Hamsun je bil ves drugačen. Rojen je bil 4. avgusta 1859. v Lomu (Gudbrandstal) kot sin krojača Skultbakkena, ki ga je bil določil za čevljarsko obrt. Mladi Knut pa je bil rajši nosač premoga, kamenar, cestni delavec in je ušel v Ameriko z namenom, da postane pridigar neke unitaristične verske občine, kar se mu pa ni posrečilo. Zbolel je in zdravniki so mu prisodili hitro jetiko. Da ozdravi, je skočil na lokomotivo, ki je vozila cele tri dni do Newyorka in se vrnil v domovino. Pozneje je bil še enkrat v Ameriki, se vrnil z 28 leti, predaval doma o Ameriki, sodeloval pri časopisih in napisal roman „Glad“ (znan Slovencem v lepem prevodu Fr. Albrehta), s katerim je Albert Langen prav za prav ustanovil svoje slavno založništvo.

Njegovo poznejše življenje opisuje edini njegov nemški biograf dr. C. Marcus takole:

Kar se tiče njegovega življenja po 1890., zadostuje, ako se pove, da je bilo v prvi vrsti posvečeno umetnosti. To je šlo tako daleč, da se je Hamsun popolnoma odtegnil življenju, ko je bil leta 1918. kupil posestvo Nörholmen med Grimstadom in Arendalom. V malem paviljonu, ki stoji gori v gozdu na precej velikem posestvu, piše svoje romane in pridno gospodari. Knut Hamsun, nekoč najživahnejši nordijski pesnik, je postal puščavnik ter ni v stiku z vnanjim svetom niti potom korespondence. Živi v svoji prostovoljni izolaciji v mejah svoje domovine s svojo drugo ženo in s svojimi otroki.

Preje je mnogo potoval in doživljal. Bil je pogosto na kontinentu, prepotoval je svojo domovino in ta dolga popotniška leta so bila najvažnejša za razvoj človeka in pesnika Knuta Hamsuna.

Napisal je celo vrsto romanov, novel, potopisov in dram, med njimi poleg že omenjenega „Gladu“ dela: Nova zemlja, Urednik Lynge, Zadnja radost, Povesti, Kraljica Tamara, Pan, Otroci svojega časa, Blagoslov zemlje, Pod jesenskimi zvezdami. Zadnje poglavje. Leta 1920. je dobil Nobelovo nagrado za literaturo.

Eno najlepših in najbolj človeških njegovih del je „Zadnje poglavje“, ki se prične z besedami:

„Da, mi smo skitalci na zemlji. Prepotujemo pota in puščave, včasi se plazimo, včasi hodimo vzravnani in se medsebojno pohodimo. Tako tudi Daniel, ki je pohodil in je bil sam pohojen.“

Nekaj staroruščine. Ruski letopisec Nestor, ki je pisal svojo kroniko v začetku 12. stoletja, pripoveduje med drugim tudi o tem, kako so stari Rusi na grmadah (kladah) sežigali mrtvece, prirejali njim na čast bojne igre (trizne), pepel kosti pa so spravljali v majhne posode, ki so jih postavljali na stebre ob poteh, češ da kot pogani niso poznali božjega zakona in so si postave sami sebi prikrojevali: I ašče kto umrijaše v nih, tvorjahu triznu nad nim; i po sem tvorahu kladu veliku, i vložat na kladu mertvjeca, i sežigahu: i po sem zbravše kosti, vložahu v sosud mal, i postavljahu na stolpije, na putjeh . . . pogani nevjedušče zakona božja, na tvarjuhu sami sebje zakon.

Iz življenja velikega modroslovca Kanta je znano, da ga je uravnaval po strogem dnevnem redu. Vstal je vedno ob petih zjutraj, naj je bilo poleti ali pozimi, v petek ali svetek. Svojemu staremu služabniku je naročil, da mora biti ž njim strog, če se ne bi hotel takoj dvigniti, ko ga je budil. Sedem ur spanja je po njegovem mnenju popolnoma zadostovalo. Živeti pa je treba redno, to je prvi pogoj za zdravje, je dejal. Za zajutrk mu je zadostovala čaša čaja in pipa tobaka. Do sedmih je pregledal svoje predavanje, nato pa je šel na univerzo, in sicer tako točno, da so Königsberžani lahko po njem naravnavali ure. Ob desetih je prišel domov, si nataknil copate, nato pa do enih študiral. Pri kosilu je imel navadno goste, s katerimi je prebil v ognjevitih razgovorih včasih tudi do šestih zvečer. Po kosilu je šel na kratek sprehod, sedel na klop in se zamislil. Najrajši je bil sam. Najpriljubljeneši človek mu je postal neprijeten, če se mu je na sprehodu pridružil. Zvečer je večerjal, čital, točno ob desetih pa legel k počitku. Tako je potekel pri njem dan za dnem in nihče ga ni mogel pripraviti do kake spremembe dnevnega reda. Mogoče mu je res tako redno življenje pomagalo, da je kljub slabi telesni moči dosegel lepo starost 80 let.

Silen požar v Santandru. V mestu Santander na Španskem je izbruhnil 17. t. m. iz nepoznanega vzroka požar, ki je zaradi viharja, ki je divjal, v kratkem zajel vso mesto. Po zadnjih poročilih je prišlo nad 35.000 ljudi ob streho, nad 300 hiš je postalo žrtev plamenov. Razen znamenite katedrale so pogoreli tudi vsi veliki hoteli kakor tudi poslopje davčne uprave ter cela vrsta znamenitih zgradb.

Zanimiv slučaj smrti se je pripetil v Italiji, kjer je umrlo neko dekle na srčni bolezni. Nekaj ur po smrti je dobilo telo zopet svežo barvo, lica so postala rdeča. To je trajalo nekaj dni. Skušali so jo spraviti k življenju, pa vse zaman. Štiri dni po smrti je pričela celo krvaveti majhna ranica na hrbtu. Vse to je dalo zdravnikom povod, da so mislili, da je dekle le navidezno mrtvo. Številni zdravniki so prihajali gledat ta zanimiv pojav, nazadnje je neki zdravnik razložil, da so se zunanji znaki življenja že večkrat ohranili pri ljudeh, ki so umrli zaradi srčne bolezni.

Obleke iz stekla. Nikoli ni bilo še steklo tako moderno, kot v naši dobi. Že je v rabi kot zidak, kjer nadomešča opeko, in odkar morejo steklo izdelovati v tenkih, bolj kot pajčevina tenkih nitkah, je v nevarnosti tudi že svila, da jo bo steklo izpodrinilo. Kar nič izrednega in posebnega ni več v velikih mestih, da so delavnice narejene iz stekla, pri čemer ni iz stekla samo strop in pod, marveč so iz stekla tudi stene in deloma tudi še pohištvo.

Tujska reklama. — V zakotni vesi se mudi letoviščar. Nekoč stopi do vaškega brivca, da bi ga obril. Brivec posadi tujca na stol, pljune krepko na milo in ga hoče namiliti. Letoviščar skoči pokonci in kriči: „Ali ste znoreli? Tako delate s svojimi gosti?“ — Brivec: „Zakaj se razburjate? Domačim pljunem kar v lice.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Dr. Franc Petek, Völkermarkt. — Tiskarna Joh. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
Veljavna je inseratna tarifa 2.

Zahvala

Povodom bridke izgube našega dobrega očeta

Jakoba Perdacher

gospodarja Žedermanove kmetije v Holbičah,

se tem potom iskreno zahvaljujem vsem pogrebcem, predvsem č. g. župniku za ganljive poslovilne besede, sosednemu č. g. župniku, vsem pevcem, zastopstvu Slovenskega kulturnega društva ter Hranilnice in posojilnice za lepe vence in poslovilni nagovor.

Posebno zahvalo izrekam vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so z rajnim sočustvovali in njega obiskali in tolažili v težkih urah njegove bolezni.

Rajnega hočemo ohraniti v lepem spominu!

(2) **Ana Perdacher**, vdova.